

УДК 387: 784.75

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-1-10>

Ванда ДРІНЕВСЬКА,
 orcid.org/0000-0003-4990-7255
 заслужена артистка України,
 доцентка кафедри музичного мистецтва
 Київського національного університету культури і мистецтв
 (Київ, Україна) d_vanda@ukr.net

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФОЛЬКЛОРНОЇ СПАДЩИНИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОПУЛЯРНІЙ МУЗИЦІ

У статті досліджується включення української фольклорної спадщини в сучасну популярну музику. Сучасна українська популярна музика поєднує ці традиційні елементи з сучасними стилями, створюючи зв'язок між минулим і сьогоденням. Цей синтез передбачає використання народних мелодій, тем, інструментів та адаптацію їх із сучасними аранжуваннями. Ця тенденція дозволяє митцям подолати розрив між поколіннями та знайти резонанс із різноманітною аудиторією.

Сучасні музиканти вливають фольклорні елементи в різні жанри, такі як поп, рок, електроніка та хіп-хоп, у результаті чого створюються нові унікальні музичні твори. Цей синтез знайомить молоде покоління зі своєю спадщиною, надаючи традиційним мелодіям свіжого відтінку. Кілька українських гуртів, як-от «Гайдамаки», «Казка» та «Go-A», використовують народні інструменти в своїх творах. Ця інкорпорація підтримує зв'язки з народними традиціями. Відродження фольклорних елементів у сучасній музиці виходить за рамки простої тенденції; це також відображає культурну ідентичність України та стійкість у складні часи, як-от триваюча війна.

Такі виконавці, як Іван Дорн і ONUKA, використовують народні інструменти та імплементують фольклорні мотиви у свою поп- та електронну музику, створюючи характерне звучання. У їхній музиці поєднуються електронні та фольклорні складові, традиційні вокальні техніки, інструменти та мелодії з сучасним виробництвом. Марія Бурмака майстерно поєднує у своїй музиці фольклорні елементи та мелодії. Адаптуючи народні пісні до свого стилю, вона зберігає їх суть за допомогою сучасних аранжувань. Гурт «Zapaska» експериментує з народним співом та синтезаторним саундом. У їхній музиці оригінально поєднуються фолк та електроніка. Аліна Паши, співачка та авторка пісень, бездоганно поєднує фолк-елементи з хіп-хопом і поп-музикою у своїй творчості. Загалом ці українські виконавці демонструють різноманітні способи включення фольклорних елементів у свою музику, сприяючи збереженню та переосмисленню української культурної спадщини.

Ключові слова: фольклор, популярна музика, народні пісні, інтерпретація, культурна спадщина.

Vanda DRINEVSKA,
 orcid.org/0000-0003-4990-7255
 Honored Artist of Ukraine,
 Associated Professor at the Department of Musical Arts
 Kyiv National University of Culture and Arts
 (Kyiv, Ukraine) d_vanda@ukr.net

INTERPRETATION OF FOLKLORE HERITAGE IN UKRAINIAN POPULAR MUSIC

The article explores the incorporation of Ukrainian folklore heritage into contemporary popular music. Modern Ukrainian popular music combines these traditional elements with contemporary styles, creating a link between the past and the present. This synthesis involves using familiar folk melodies, themes, and instruments and adapting them with modern arrangements. This trend allows artists to bridge the gap between generations and resonate with a diverse audience.

Contemporary musicians are infusing folk elements into various genres such as pop, rock, electronica and hip-hop, resulting in new and unique musical works. This synthesis introduces the younger generation to their heritage, giving traditional melodies a fresh twist. Several Ukrainian bands, such as Haydamaky, Kazka and Go-A, use folk instruments in their compositions. This incorporation maintains ties with folk traditions. The resurgence of folk elements in contemporary music goes beyond a mere trend; it also reflects Ukraine's cultural identity and resilience in difficult times, such as the ongoing war.

Artists such as Ivan Dorn and ONUKA use folk instruments and incorporate folk motifs into their pop and electronic music to create a distinctive sound. Their music combines electronic and folk elements, traditional vocal techniques, instruments and melodies with modern production.

Maria Burmaka skillfully combines folk elements and melodies in her music. Adapting folk songs to her own style, she preserves their essence with modern arrangements. «Zapaska» experiments with folk singing and synthesizer sound. Their music combines folk and electronics in an original way. Alina Pash, a singer and songwriter, seamlessly combines folk elements with hip-hop and pop music in her work. In general, these Ukrainian artists demonstrate a variety of ways to incorporate folk elements into their music, contributing to the preservation and reinterpretation of Ukrainian cultural heritage.

Key words: folklore, popular music, folk songs, interpretation, cultural heritage.

Постановка проблеми. Народні пісні є частиною української культури, що постійно потрапляють до репертуару сучасних виконавців. Потенціал фольклору є чималим і дозволяє його відтворювати у різних стилях та виконавських манерах. Специфіка їх інтерпретації обумовлює особливості індивідуального стилю співаків. Актуальним питанням є висвітлення особливостей фольклорної спадщини в творчості сучасних українських виконавців.

Аналіз досліджень. Питання впливу фольклору на формування національної ідентичності розкривається в роботі Л. Снігирьової. Розвідки щодо особливостей фольклору здійснює в своїх публікаціях А. Ткач, приділяючи увагу питанню його відродження та специфіки стилізації народного пісенного матеріалу. Ґрунтовне дослідження своєрідності взаємопроникнення фольклору та української естрадної музики наявне у монографії В. Тормахової. Походження, особливості еволюції та сучасні модифікації такого музичного явища, як world music, аналізує в своїй дисертаційній роботі І. Федорова.

Мета статті – дослідити особливості інтерпретації фольклорної спадщини в українській популярній музиці.

Виклад основного матеріалу. Українська народна музика має багату історію. Упродовж багатьох років ці традиційні мелодії та тексти передавалися з покоління в покоління, формуючи музичну ідентичність нації. Останнім часом сучасна українська популярна музика черпає натхнення в цих народних піснях, що призводить до захоплюючого перетину традицій та сучасності. Народні пісні в Україні здавна слугували засобом вираження колективних переживань, емоцій, пов'язаних з різними подіями. Вони вплетені в тканину українського суспільства, відображаючи радість та печаль повсякденного життя, історичні події та стійкість народу. З розвитком сучасної музики митці все більше усвідомлюють цінність цих традицій для збереження культурного коріння. «Народна пісня як і раніше займає помітне місце у соціальному середовищі, зберігаючи поетику, композицію, стилістику. Вона відіграє важливу роль у культурному житті українського суспільства» (Снігирьова, 2018: 54).

Включення фольклорних елементів у сучасні композиції стало тенденцією в українській популярній музиці. Таке переосмислення передбачає використання знайомих народних мелодій, тем чи інструментів, а також сучасного аранжування та техніки виконання. Таким чином артисти створюють міст між минулим і сучасністю, залучаючи як старшу, так і молодшу слухачську аудиторію.

Сучасні українські музиканти часто поєднують фольклорні елементи з різними стилями, такими як поп, рок, електроніка та хіп-хоп, що призводить до створення нових музичних творів. Водночас індивідуальність, яка притаманна виконавцям, обумовлює те, що кожен з них формує власний та неповторний мікст фольклорного джерела та модерних новацій. Змішування різних шарів музичної культури не лише додає свіжого звучання традиційним мелодіям, але й відкриває молодому поколінню їхню спадщину у форматі, що резонує з їхніми вподобаннями. Цей синтез відкриває захоплюючі можливості для творчості, дозволяючи виконавцям експериментувати з різними ритмами, гармоніями та інструментарієм, зберігаючи при цьому суть оригінальних народних пісень.

Ліричний зміст народних пісень завжди був інструментом передачі емоцій та історичних наративів. У сучасних інтерпретаціях виконавці можуть зберігати оригінальні тексти недоторканими або адаптувати їх до сучасного контексту. Частим є застосування зворотів, що використовуються в фольклорі. Такий підхід створює зв'язок між історичними подіями та проблемами сьогодення, роблячи пісні актуальними для сучасної аудиторії, зберігаючи при цьому притаманне їм послання.

Традиційні українські інструменти, такі як бандура, кобза, сопілка та цимбали, отримали нове життя в сучасній популярній музиці. Ці інструменти, які колись асоціювалися переважно з фольклорними ансамблями, тепер знаходять своє місце в поп-композиціях. Їхні виразні тембри додають пісням автентичності, виділяючи їх у фактурі, де домінують електронні звуки та синтезатори. Так, наприклад, гурт «Гайдамаки», що поєднує елементи фолку, панку та рок-музики, може звертатись до народних інструментів. Загальне звучання їх власних творів, натхненне традиційними українськими та східноєвропейськими мелодіями, а тексти пісень часто зачіпають історичні та соціальні теми. У композиції гуртів «Казка» та «Go-A» використовуються сопілки та інструменти, що притаманні для інших етнічних культур, як диджериду. Саме цей інструмент використовується у композиції «Поруч» дуету «Kazka» та Alekseev, причому мотиви, які він грає, притаманні для українських народних награвань. Якщо казати про пісні гурту «Go-A», то в них можна простежити не лише елементи народних пісень, інструментальні мотиви, а й використання народної манери співу. Все це, на думку дослідників, вказує на стилізацію фольклору. Ознаками цього є малоамбітусні поспівки, що мають повторювану структуру. «Вокальна партія виконується

із залученням автентичної манери співу, що підсилює схожість із фольклорними джерелами. Навіть із використанням електронного звуку, який супроводжує вокальний ряд, зв'язок із народною пісенною традицією не зменшується, адже супровід часто переплітається з елементами флейтової гри, що ще більше посилює «фольклорність» звучання» (Ткач, 2021: 204).

Переосмислення народних пісень у сучасній українській музиці – це не просто музичний тренд, це феномен, що також має значний вплив на культурну ідентичність нації. Оскільки Україна продовжує відстоювати свою незалежність і визначати своє місце на світовій арені, вливання народних елементів у популярну музику стає проявом гордості та стійкості. Ці пісні слугують нагадуванням про історію та єдність нації, пропонуючи джерело сили у складні часи, які наразі спостерігаються зараз, під час війни.

Українські виконавці успішно інтегрували фольклорні елементи у свою музику, привернувши до неї увагу як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні. Наприклад, «ДахаБраха» – всесвітньо відомий фолк-гурт, який поєднує традиційне фольклорне звучання з сучасними жанрами світової музики. І. Федорова відносить творчість цього колективу до напрямку World Music, наголошуючи на значному потенціалі гурту, причому базовий вектор творчості було закладено ще під час навчання. «Творча установка «ДахаБрахи» полягає у відкритості до експериментів із українським фольклором, зокрема – з українською народною піснею, яка стає основою для композицій гурту. Більшість з них було зібрано у фольклорних експедиціях учасницями гурту під час навчання у Київському національному університеті культури і мистецтва на кафедрі народнопісенного виконавства» (Федоров, 2020: 128). Для творчості гурту притаманне використання різних шарів фольклору, причому можна казати про цитування народних пісень, відтворення вокальної манери та інструментарію, що є прикладом найбільш тісного зв'язку з першоджерелом.

З іншого боку, є такі виконавці, як Іван Дорн та ONUKA, які включають народні інструменти та мелодії пісень у свої поп- та електронні композиції, створюючи унікальний звуковий досвід. Іван Дорн – український співак, автор пісень і продюсер, відомий своїм еkleктичним музичним стилем, що поєднує різні жанри, зокрема поп, електронну музику та R&B. Хоча він зазвичай не використовує традиційні народні пісні у повному обсязі, проте він включає народні елементи та теми у свою творчість, створивши унікальний сплав сучасного та традиційного звучання. Наприклад, у пісні «Неско-

рена» найбільш відчутними є фольклорні впливи. Інтонаційна канва та вербальний текст демонструють зв'язок з народнопісенним матеріалом.

Творчість Івана Дорна демонструє, що фольклорні елементи можуть бути легко інтегровані в сучасну музику, приваблюючи різноманітну аудиторію, зберігаючи при цьому зв'язок з культурною спадщиною. Проте домінантними стилями є електроніка та поп-музика.

Музичний проект української співачки та композиторки Нати Жижченко – ONUKA є помітним явищем не лише в українському, а й світовому культурному просторі. Її музика – це сплав електронних та фольклорних елементів, що включає традиційні українські вокальні техніки, інструменти та мелодії в поєднанні з сучасним продакшеном. Її виступи сповнені унікальним синтезом фольклорних тембрів (трембіта, бугай, бандура, сопілка) та сучасних ритмів. «Можна визначити його як фольктроніку, тобто стиль, що поєднує різні елементи народної музики (інструменти, мелодії, вокальну манеру) і електроніки, яка включає електронні та танцювальні ритми, своєрідний саунд» (Ткач, 2020: 137).

Марія Бурмака, видатна українська співачка та авторка пісень, зробила значний внесок у збереження та сучасну інтерпретацію українського фольклору. Упродовж своєї кар'єри вона майстерно включала фольклорні елементи та мелодії у свою музику, створюючи місток між традиційними та сучасними аспектами української культури. Співачка адаптувала традиційні українські народні пісні до власного музичного стилю. Завдяки сучасним аранжуванням, вона знайомила з ними нову аудиторію, зберігаючи при цьому їхню основну суть. Текстовий шар творів Марії Бурмаки пов'язаний з лірикою, яка наявна у фольклорі, що розкривається на рівні тем, образів та характерних інтонаційних зворотів.

У своїй музиці Марія Бурмака часто використовує традиційні українські інструменти, які надають її пісням виразного народного колориту, збагачуючи автентичними тембрами та текстурами. Близькість до фольклорної спадщини проявляється не лише на музичному рівні, а й у візуальній естетиці співачки. В сценічних костюмах можливе використання елементів фольклорного начала, що також наявне і у танцювальних елементах. У композиціях Марії Бурмаки часто поєднуються фольклорні елементи з поп-музикою, що підкреслює універсальність і позачасовість народного спадку. Тематика композицій Бурмаки пов'язана з розкриттям не лише ліричної сфери, а й соціальними питаннями, що також розкри-

ваються в певних фольклорних жанрах. Наприклад, у пісні «Де ти тепер», співачка використовує мотив відомого «Щедрик», з якого проростає інтонаційна основа твору. «Цей мотив за принципом наскрізного розвитку проходить через всю пісню в інструментальному і вокальному викладі, а кульмінацією розвитку стає останнє проведення приспіву, де мотив проходить в вокальному виконанні» (Тормахова, 2017: 97).

Доволі цікаву інтерпретацію фольклору у поєднанні з електронікою здійснює гурт «Zaraska». Результат їх активності є по-справжньому неповторним експериментом, проте вкрай виразним та таким, що просякнутий народно-пісенним та інструментальним началом. У їхній музиці часто використовуються традиційні українські вокальні стилі та тексти. Серед інструментів використовуються й класичні, й народні, що поширені у різних етносів – гітара, баян, дудук, рабаб, калімба, драм-машина та ефекторні процесори. Так, наприклад, у однойменній композиції з альбому «НОІУА» використовується мелодика фольклорного типу з типовим літературним текстом. Повторюваність мелодії малоамбігусного типу, що супроводжується остинатною ритмоформулою, яку грає синтезатор, імітує також звучання дрімби. У різних композиціях фольклорно-етнічний компонент може бути присутнім лише на рівні певних ознак, як-от окремих інструментальних поспівок, як у «Nesrodivano». Проте це не заважає створити фірмовий та оригінальний саунд.

Вкрай цікавий мікст фольклорних елементів з хіп-хопом та поп-музикою здійснює у своїй твор-

чості Аліна Паш – співачка і авторка пісень, відома своїм унікальним стилем. Вокальна лінія композиції, як у пісні «GOIRA» може бути представлена начитуванням репу, що супроводжується грою на флюярі та інших традиційних народних інструментах, які виконують награвання, притаманні для фольклору Закарпаття. Мова, що використовує співачка, також характерна для даного регіону, як і бек-вокал, в якому імітуються принципи народного голосоведіння. У пісні «Chukutykha», присвяченій найвідомішій у світі гуцулці Марії Кречунек, яка була співачкою та виступала на весіллях, використовуються фрагменти народних пісень, що виконуються в автентичній манері.

Висновки. Інтерпретація народних пісень у сучасній українській популярній музиці демонструє динамічну музичну еволюцію країни. Поєднуючи традиційні мелодії та теми з сучасними стилями, митці не лише віддають шану своїй культурній спадщині, а й забезпечують її довговічність. Завдяки такому поєднанню минулого і сьогодення українські музиканти підкреслюють своє коріння, одночасно роблячи свій внесок у динаміку світового музичного ландшафту. Оскільки шлях реінтерпретації триває, він має потенціал переосмислити те, як світ сприймає українську музику та культуру, продемонструвати їх глибину та велич. Як можна переконатися, форм інтерпретування фольклору є чимало, які різняться від цитування до формування авторських композицій, що водночас демонструють зв'язок з народною музичною спадщиною в окремих проявах – інтонаційних, ритмічних, ладових, темброво-інструментальних та т.п.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Снігирьова Л. М. Фольклор у формуванні національної ідентичності. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 2018. VI (43), Issue: 150. С. 53–55.
2. Ткач А. А. Відродження фольклору в сучасному просторі українців. *Мистецтвознавчі записки*. Київ: ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. Вип. 37. С. 134–138.
3. Ткач А. Сучасна стилізація українського пісенного фольклору. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*, 2021. 4(2). С. 201–208.
4. Тормахова В. М. Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 204 с.
5. Федорова І.Ф. World music: походження, особливості еволюції та сучасні модифікації явища. Дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.03 «Музичне мистецтво». Національна музична академія України імені П.І. Чайковського. Київ, 2020. 235 с.

REFERENCES

1. Snihyrova L. M. Folklor u formuvanni natsionalnoi identychnosti [Folklore in the formation of national identity]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 2018. VI (43), Issue: 150. pp. 53–55 [in Ukrainian].
2. Tkach A. A. Vidrodzhennia folkloru v suchasnomu prostori ukrainsiv [Revival of folklore in modern Ukraine]. *Mystetstvoznavchi zapysky*. Kyiv: IDEIA PRYNT, 2020. Issue 37. pp. 134–138 [in Ukrainian].
3. Tkach A. Suchasna stylizatsiia ukrainskoho pisennoho folkloru [Modern stylization of Ukrainian song folklore]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Muzychne mystetstvo*, 2021. 4(2). pp. 201–208 [in Ukrainian].
4. Tormakhova V. M. Ukrainska estradna muzyka i folklor: vzaemopronyknennia i syntezy [Ukrainian pop music and folklore: interpenetration and synthesis]. Kyiv : Vydavnytstvo Lira-K, 2017. 204 p. [in Ukrainian].
5. Fedorova I.F. World music: pokhodzhennia, osoblyvosti evoliutsii ta suchasni modyfikatsii yavysheha [World music: origin, features of evolution and modern modifications of the phenomenon]. Dys. kand. mystetstvoznavstva: 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Natsionalna muzychna akademiia Ukrainy imeni P.I. Chaikovskoho. Kyiv, 2020. 235 p. [in Ukrainian].